

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES

UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS ĪPAŠO ZIŅOJUMU

Kohēzijas politikas noteikumu pielāgošana, lai
reaģētu uz Covid-19 pandēmiju:

finansējumu izmantoja elastīgāk, taču jāpārdomā kohēzijas
politikas kā krīzes risināšanas instrumenta izmantošana

Saturs

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS	2
II. KOMISIJAS ATBILDES UZ REVĪZIJAS PALĀTAS GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM.....	3
1. Valstu iestāžu prioritātes attiecībā uz krīzes un atveseļošanas instrumentiem.....	3
2. Dažādu finansējuma plūsmu vienlaicīga īstenošana.....	3
3. Uzraudzība un ziņošana.....	4
III. KOMISIJAS ATBILDES UZ REVĪZIJAS PALĀTAS IETEIKUMIEM	4
1. 1. ieteikums. Analizēt kohēzijas politikas kā instrumenta reaģēšanai uz budžeta krīzi piemērotību.....	4
2. 2. ieteikums. Stingri uzraudzīt <i>REACT-EU</i> līdzekļu apguvi, lai nepieciešamības gadījumā sniegtu uz rezultātiem vērstu atbalstu.....	4

Šajā dokumentā ir sniegtas Eiropas Komisijas atbildes uz Eiropas Revīzijas palātas (turpmāk tekstā “ERP”) īpašā ziņojuma apsvērumiem saskaņā ar [Finanšu regulas 259. pantu](#), un tās ir jāpublicē kopā ar īpašo ziņojumu.

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Covid-19 krīzes kulminācijas laikā ES iestādes sadarbojās, lai rastu labāko veidu, kā atbalstīt dalībvalstis, kurām bija steidzami nepieciešama likviditāte. Ļaujot izmantot **pieejamo kohēzijas politikas finansējumu** 2014.–2020. gada periodam, abas investīciju iniciatīvas reaģēšanai uz koronavīrusu izrādījās ļoti noderīgas valstu iestādēm. ERP lēš, ka jauno elastības iespēju rezultātā tika pārdalīti aptuveni 35 miljardi EUR visās nozarēs. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm aptuveni divas trešdaļas no šīs summas, t. i., aptuveni **23 miljardi EUR¹**, tika īpaši pārplānotas, lai novērstu pandēmijas sekas, — galvenokārt veselības aprūpes sistēmai, finansiālajam atbalstam maziem un vidējiem uzņēmumiem un valsts pagaidu saīsināta darba laika shēmu izveidei.

2021. gadā kohēzijas politikai tika piešķirts papildu finansējums no iniciatīvas *NextGenerationEU* **REACT-EU resursu veidā 50,6 miljardu EUR apmērā**. Šis papildu finansējums **ļāva atbalstīt dalībvalstis**, palielinot to likviditāti un nodrošinot jaunus resursus krīzes vajadzību apmierināšanai.

Komisija ir palīdzējusi iestādēm orientēties un rast sinerģiju starp visiem jaunajiem finansēšanas instrumentiem. Tā visus pieprasījumus izskatīja prioritārā kārtā, ļaujot ātri apstiprināt programmu grozījumus. Pat pabeigtos pasākumus, kas tika sākti pēc 2020. gada 1. februāra, varēja atlīdzināt un finansēt 100 % apmērā no ES budžeta, neprasot valsts līdzfinansējumu. Tika piedāvāta elastība attiecībā uz īstenošanas un revīzijas sistēmām, vienlaikus saglabājot prasību stingri ievērot atbilstību piemērojamiem noteikumiem. *REACT-EU* bija pats pirmais instruments, ko izmantoja *NextGenerationEU* ietvaros, un pirmie maksājumi dalībvalstīm tika veikti 2021. gada jūnijā.

Pateicoties ievērojamajai pārplānošanai un ES līdzfinansējuma likmes 100 % apmērā pagaidu izmantošanai, finansiālā īstenošana 2020.–2021. gadā vēl vairāk paātrinājās: izdevumu līmenis 2022. gada oktobra beigās — pēc tam, kad ERP pabeidza revīzijas darbu, — palielinājās līdz 73 %.

Covid-19 pandēmija izraisīja nopietnus traucējumus dalībvalstu ekonomikā un sabiedrībā, draudot padziļināt reģionālās atšķirības un sociālo nevienlīdzību. Lai nodrošinātu, ka kohēzijas politika var sekmīgi sasniegt savu ilgtermiņa mērķi, proti, samazināt sociālekonomiskās un teritoriālās atšķirības, šai politikai bija steidzami jāpielāgojas plašākam kontekstam un jānovērš pandēmijas sekas, kas ietekmē cilvēku dzīvi, uzņēmumus, investīcijas un projektu īstenošanu. *CRII* un *CRII+* ietvaros nodrošinātā elastība bija būtiska, lai novērstu no krīzes izrietošo atšķirību starp reģioniem turpmāku padziļināšanos, vienlaikus ieguldot *REACT-EU* resursus, lai turpinātu nepieciešamo atbalstu veselības aprūpei, uzņēmumiem un darba ņēmējiem un sagatavotos atveseļošanai saskaņā ar zaļajām un digitālajām prioritātēm.

Kohēzijas politika kā viena no lielākajām ES investīciju politikām atveseļošanā no krīzes pilnībā apliecināja tās pielāgošanās spēju un elastību. Tomēr rezultātā kohēzijas politika nekļuva par instrumentu reaģēšanai krīzes situācijās — attiecīgās elastības iespējas tika stingri noteiktas tiesiskajā regulējumā un ierobežotas laikā. Kohēzijas politika joprojām ir galvenokārt ilgtermiņa investīciju politika Eiropas reģionu sociālajai un ekonomiskajai konverģencei saskaņā ar ES prioritātēm. Kohēzijas politika turpina pildīt savu galveno mērķi, proti, stiprināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un īstenot Savienības politiskās prioritātes, piemēram, zaļo un digitālo pārkārtošanos, un turpinās to darīt, jo īpaši 2021.–2027. gada programmu ietvaros.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ REVĪZIJAS PALĀTAS GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Valstu iestāžu prioritātes attiecībā uz krīzes un atveseļošanas instrumentiem

Komisija uzskata, ka dalībvalstis par prioritāti pareizi noteica krīzes un atveseļošanas instrumentu izmantošanu, lai nodrošinātu, ka attiecīgās darbības tiek pielāgotas jaunajiem apstākļiem, netiek zaudēti jau ieguldītie resursi un finansējums palīdz ierobežot pandēmijas ietekmi uz kohēziju. Turklāt jānorāda, ka papildu finansējums saskaņā ar *REACT-EU* radīja iespēju veikt ieguldījumus pirms 2021.–2027. gada programmu sākuma, lai mazinātu plaisu starp 2014.–2020. gada un 2021.–2027. gada periodu un veicinātu atveseļošanu².

2. Dažādu finansējuma plūsmu vienlaicīga īstenošana

Komisija atzīst, ka kohēzijas politikas fondu, jo īpaši *REACT-EU* un ANM, īstenošanā ir nepieciešama koordinēšana un papildināmība.

Finansējuma dublēšanās riskus lielā mērā mazina vairāki mehānismi un noteikumi. Gan dalībvalstis, gan Komisija īpašu uzmanību pievērš tam, lai izvairītos no pārklāšanās. Pirmkārt, saskaņā ar 63. panta 9. punktu Kopīgo noteikumu regulā 2021.–2027. gada plānošanas periodam izdevumus, kas iekļauti maksājuma pieteikumā vienam no fondiem, neiekļauj citur tā paša fonda vai cita instrumenta ietvaros. Šis pasākums jau tika īstenots 2014.–2020. gadā, un tas tiek un arī turpmāk tiks cieši uzraudzīts revīzijas darbību ietvaros. Turklāt šis noteikums ir stingri uzsvērts arī atlases kritērijos, ko dalībvalstis piemēro savu projektu atlasei.

Otrkārt, plānošanas dokumentos, t. i., partnerības nolīgumā, programmās un taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajos plānos, ir nepieciešams apraksts par papildināmību un sinerģiju starp kohēzijas politiku un citiem Savienības instrumentiem, lai izvairītos no pārklāšanās un ļautu paredzēt jebkādu iespējamu finansējuma dublēšanās risku.

Gan partnerības nolīgumos 2021.–2027. gada programmām, gan nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos (ANP) ir ietverts apraksts par papildināmību ar citiem instrumentiem. To izmanto par pamatu turpmākiem koordinācijas pasākumiem, lai nodrošinātu, ka tiek garantēta papildināmība un tiek izmantotas sinerģijas starp dažādiem instrumentiem.

REGIO ĢD un EMPL ĢD dienesti bija pienācīgi iesaistīti ANP, ko dalībvalstis ierosināja ANM ietvaros, novērtēšanā, tādējādi nodrošinot pilnīgu sinerģiju un zināšanas par dalībvalstu mērķiem ANM un kohēzijas politikas fondu ietvaros. Turklāt saskaņā ar darbības kārtību, kas parakstīta ar Komisiju, dalībvalstis arī apņemas kopīgi ar ieinteresētajām personām organizēt ikgadēju pasākumu, lai apspriestu papildināmību, sinerģiju, saskaņotību un konsekveci starp ANP un citu ES programmu īstenošanu³.

² Sk. ERP 36. apsvērumu un 2. izcēlumu.

³ Sk. ERP 40. apsvērumu.

3. Uzraudzība un ziņošana

Lai nodrošinātu lielāku pārredzamību un pārskatatbildību par kohēzijas politikas finansējuma izmantošanu saistībā ar veselības aprūpi (tostarp vakcināciju), uzņēmējdarbības atbalstu un saīsināta darba laika shēmām, Komisija ir publicējusi 32 neobligātus Covid-19 rādītājus. Dalībvalstis tos ir plaši izmantojušas, palīdzot iestādēm un Komisijai uzraudzīt un novērtēt, kā pandēmijas kontekstā tika izmantots kohēzijas politikas finansējums, tostarp no *REACT-EU* resursiem.

Komisija joprojām ir apņēmības pilna informēt iedzīvotājus par visiem publiskajiem izdevumiem. Šā iemesla dēļ Komisija Atvērto datu platformas⁴ ietvaros izveidoja trīs interaktīvus infopaneļus par to, kā dalībvalstis krīzes laikā izmantojušas kohēzijas politikas finansējumu. Infopanelī ir ietverta informācija par dalībvalstu izdevumiem, jo īpaši galvenajās jomās — **veselības, uzņēmējdarbības un tiešā atbalsta cilvēkiem jomā**⁵.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ REVĪZIJAS PALĀTAS IETEIKUMIEM

1. 1. ieteikums. Analizēt kohēzijas politikas kā instrumenta reaģēšanai uz budžeta krīzi piemērotību

Ieviešanas mērķtermiņš: līdz 2024. gada beigām

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

2. 2. ieteikums. Stingri uzraudzīt *REACT-EU* līdzekļu apguvi, lai nepieciešamības gadījumā sniegtu uz rezultātiem vērstu atbalstu

Ieviešanas mērķtermiņš: nekavējoties

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Komisija turpinās uzraudzīt un sniegt atbalstu vadošajām iestādēm saistībā ar *REACT-EU* prioritāšu īstenošanu. Šajā kontekstā Komisija noteiks programmas, kuru līdzekļus ir grūti izlietot, un sadarbosies ar programmu iestādēm, lai maksimāli izmantotu *REACT-EU* resursu potenciālu. Ievērojot dalītas pārvaldības principu, dalībvalstīm ir jānodrošina, ka līdzfinansētās darbības efektīvi veicina mērķu un snieguma mērķrādītāju sasniegšanu.

⁴ Koronavīrusa infopanelis: ES kohēzijas politikas reakcija — *REACT-EU* infopanelis — Pārskats par koronavīrusa rādītājiem kohēzijas politikas jomā

⁵ Sk. ERP 73.–79. apsvērumu..